

Naiste Hääl

Eesti Naisliidu
Häälekandja

Ilmub
üks kord kuus

TELLIMISE HIND:
1 aasta peale . . . Kr. 2.—
1/2 aasta peale . . . „ 1.20
Väljamaa tellimine „ 3.—

Toimetus ja talitus asub:
TALLINN, RATASKAEVU TÄN. 22
Avatud kella 12—2   Telefon 13-26
Üksiknumbri hind 20 senti

KUULUTUSTE HIND:
1 lehekülge . . . Kr. 30.—
1/2 lehekülge . . . „ 20.—
1/4 lehekülge . . . „ 10.—

Tellimise hind koos „Eesti Naise“ — aastas Kr. 5.—, 1/2 aastas Kr. 2.75

Mai 1930

Nr. 5

IV aastakäik

Tänapäeva naised.

WANDA GRABINSKA,

esimene naiskohtunik Poolas, alaealiste kohtus Varssavis, süüaluse ülekuulamisel.

SISUKORD: Tänapäeva naised. — Meie naispoliitika lähema tuleviku sihtjooni. — Taluperenaiste osa kodukultuuri tõstmisel. — Kirjanduslik veste. — Emadepäevaks. — Võitlusest prostitutsiooni vastu. — Praeguse aja kodukultuuri põhijooni. — Kunstniku naine. — Kroonika,

Tänapäeva naine.

Naine kohtuniku.

„Naine ei jahi kohtunikuks“ — jeda ütelist, või õigemini otjust kuuleb pea alati, kui paudutatakse küsimust, et ka naisele peaks aivanema kohtuniku kutse.

Ügal tõendusel, et kohtuniku amet on meeste ees- ja ainuõigus, seletatakse, et naise juurem tundelikkus võiks saada kaatustlikuks kohtuniku erapooletusele. Peale selle piibutakse ka veel tõendada, et naine ei saa avaldada jeda aukarustatavat mõju, mis vajalik kohtuniku esinemisel. Kuid hoolimata ilgavast vastusest on ometi juba mitmed maad ka kohtuniku ülesanded usaldanud naiste kätte. Nii on Nõhja-Umeerika ühisriides juba paljude aastate kestel ametis naiskohtunikud, kes on üldise usalduse ja aukarustuse võitnud. Saksamaa on ka juba mitmed naiskohtunikud ametisse määranud. Hiljuti vast seletas Tšehhoslowakkia kohtuminister jentati komisjonis, et wabanematele kohtuniku kohtadele fawaretatakse ametisse määrata ka naisõiguswadalaj. Ka Austria kohtuminister on naiskohtuniku küsimuse otjustanud jaatawalt. Ogu fin nimetatud, et Eesti jentati seijab nende riikide hulgas, kes kategooriliselt seelduwad wõrma naine kohtu teenistusse. Kuigi meie põhijeadus tõendab wastupidist, kuigi meie naistel on wõimalus õppida õiguswadalust, on jentati kõik naiste kalfjed, ja neid on olnud mitu, jaada kohtuameti kandidaadiks, murjunud meeste wastuseisu tõttu. Lahenduse ka meil sellele küsimusele toob kindlasti aeg.

Ka Poolas kaaluti kaua, enne kui mehed naiskohtuniku küsimuse julgesid jaatawalt otjustada. Kuid nüüd on ka seal juba esimene naiskohtunik

ametis. See on Dr. Wanda Grabinska, kes alates minewast aastast on kohtunikuks alaealise kohtu juures Warszawis. Kriti alaealiste kohtuniku on naised omal õigel kohal ja Poolas on awalik arwamine juba ammu üksmeelselt kinnitanud, et nimetatud naiskohtunik täiel määral on wõitnud üldise lugupidamise ja usalduse.

Dr. Wanda Grabinska on noor naine, hiljuti jai ta 28 aastajeks. Tung wõidelda õiguse eest ja hoida ära ülekohut ärtas reimas juba woore tütarlapsena. Kritise tõuke jai see, kui faksalised ilmaõija päewil wõlkupeerisid ta kodulima Radom'i ja päewakäsjuga fundisid kõiki awalikke naise elama ühiselurumajadesse. Noor tütarlaps nägi selles suuret ülekohut ja see ülekohu tundmine põles ta hinges kogu ta õppimise aja. 1924. aastal lõpetas ta ülikooli ja praktiseeris peale selle kohtuministritseeriumis. Siin, nãhes iga päew kurjategijaid ja süüdistatuid, kaswas temas weendumus, et need ühisloomast wäljajehidatud juurel määral on hingeliselt haiged ja õrmetud inimesed, kes wajawad aitajat kãtr. Nãhes ka süüdimõistetuid lapsi, otjustas ta jaada alaealiste kohtunikuks. Tänu ta kãhellepanuwããrilisete teadmistele ja ijeloomu omadusiele, ei kahelnud kohtuminister kaua ta nimetamisega thaldatud ametisse.

Dr. Grabinska ei kannu ametitalituste ajal mitte walaru, nagu jeda teewad Poola kohtuniku — ta loobus sellest oma ameti allakriipsartamisest. Tema riidetuseks on tarwaliselt must kostium walge lihija õluõiga, mille peal ta kannab laia wõhelist kohtuniku linti.

Meie naispoliitika lähema tulewiku sihtjooni.

Alljärgnevale artiklile ei tule waadata kui meie naisliikumise selgelt wäljakunenud ja kindlaksmääratud seisukohtade wäljendusele, seisukohtade, mille kandjaks oleks teatav rühmitus naisliikumise eesotsas seiswatest isikutest, waid kui katsele, puhtisiklikust waatekohast, — aluseks wõttes selle liikumise siimaalset arenemissuuna, — eritleda ülesandeid, mis tema ette wõiksid kerkida ehk peaksid kerkima lähemate aastate kestel.

Naiste tegevus on senini arenenud kolmes suunas. Neist wõiksime esimest nimetada puht-

feministlikuks. See on tegevus, mille eesmärgiks on naise kui kodaniku ja inimese õigusliku, majandusliku ja kultuurilise järje eest hoolitsemine. Asjaolu, et naine peaaegu kõikide riikide seadusandluses siamaani veel ei ole tunnustamist leidnud ühevããrtuslikuna kodanikuna mehe kõrval, et ta teiseks waranduslikult wõrdlemisi wãheste eranditega mehest on rippuv ja tema eestkoste alla asetatud, et ta kolmandaks ka haridusliselt ning kogemustelt on mahajããnum osa, kuna ta hariduse ja kogemuste omandamise wõimalused

aastasadu läbi, kuni kõige viimaste aastakümneteni on olnud piiratud, see asjaolu annab põhjenduse ja õigustuse feminismile.

Feminismi kandjaks on meil olnud peaauglikult Naisliit kõigi temasse kuuluvate organisatsioonide usaldusel ning volitusel. Selle tegevuse avaldusteks ettepanekud ja parandused naistesse puutuvate seaduseelnõude ja üksikute seaduseparagrahvide juure, märgukirjad juhtumitel, kui asi puutub kohtadesse, mis peaksid kuuluma naistele, aladesse, mis tulevad neile avada või nende huvides nõuavad organiseerimist. Sama eesmärki teenivad ajakiri „Naiste Hääel“, selgitavad kõnekoosolekud j. m. s.

Teine suund naiste senises tegevuses on olnud sotsiaalne, osalt ka filantroobiline. Siia alla kuuluksid kõik naisliidu kui ka üksikute organisatsioonide hoolitsemised emade ja laste eest — emade ja laste nõuande ja arstiabi punktide, lastekodude, varjupaikade algatamise, tervishoiu teadmiste levitamise ja osalt lihtsa abiandmise näol. Siia võiks paigutada ka naiste mõjuavalduse katsed seadusandlusele hoolekande arendamise ja emade ning laste huvidele suurema kohandamise mõttes, vallaslapse õiguslise järje eest hoolitsemises ja muu sellesarnane tegevus. Tuleb nimetada veel alaealaste kohtute loomise küsimust, noorte eest hoolitsemist, mis alal algatust eriti on näidanud kristlikud noorte meeste ja naiste ühingud, karskustööd naiste hulgas naiste karskusliidu poolt.

Kolmandaks suuremaks tegevusalaks on naistel siiaaani olnud hariduslik. Siin on naised algatust näidanud niihästi koolide ellukutsumise kui ka naiskäsitöö kultuuri tõstmise ja selle omapäramisega. Esimesed kutsekoolid tekkisid meil naisorganisatsioonide juures. Kutsehariduslikke teadmisi on püütud levitada laialt arendatud kursuste võrgu kaudu. Vähem on naiste algatav ja viljastav mõju tegev olnud üldhariduslikul alal, kuid ka siin võib märkida naiste tärkavat huvi, mille esimese otsekohe saavutusena tulevasesst õppeaastast peale koolide õppekavadesse võetakse kasvatusteadus.

Ei ole üleaarne veel kord peatada neil tõsioludel, olgugi nad enam-vähem juba üldiselt tuttavad, sest kuna kõne all seisavad tulevase tegevuse sihtjooned, tuleb selgitada seni käidud teid.

Ilmkahtlemata läheb meie naispoliitiline tegevus õiget rada. Küsimuse alla tuleb vast ainult, kuidas üht või teist ala rohkem arendada, mis ülesanded seni on jäänud puuduta-

mata ja kuidas üldiselt süvendada ja peaauglikult innustada seniseid püüdeid.

On selge, et feministlik joon naispoliitilises tegevuses peab jätkuma. Seda nõuavad naise kui kodaniku ja inimese huvid. Kuna vaatamata poliitilisele üheõiguslikkusele ei ole lakanud naise alahindamine kodanikuna ja ühiskonna liikmena, tuleb naistel intensiivsemalt kui siiaaani mõju avaldada mitte ainult seadusandlusele, vaid ka ühiskondlikule mõtlemisviisile. Nii ühes kui teises on meil märgata tagasikiskumise, reaktsiooni meeolusid eriti naise suhtes. Oleks vast liig palju näidata, et naisele antud poliitiline üheõiguslus meeeldi tagasi võetakse, kui see võimalik oleks. Naised on siiaaani olnud võrdlemisi tagasihoidlikud, ega ole liiga palju valmistanud tuska meestele kui seadusandjatele ja ühiskonna elu korraldajatele. Arvan aga, et neil, s. t. naistel, paratamatult suuremat aktiivsust tuleb avaldama hakata, kui nad mitte jälle aastakümneteks kui mitte rohkemaks, ei taha saada tagasisurutud endiste eestkoste alla kuuluvate olevuste tasapinnale.

Siin tuleb naisliikumise eesotsas seisvatel naistel endile seada küsimus, kas mitte loobuda senisest tagasitõmbumisest poliitilisel alal ja võtta rohkem löögivalmis seisukoht. Tagasihoidlikkus ja alandlikkus on muidugi naise ilusaim ehe, nagu öeldakse, kindel on aga üks, et senise seisukorra juures paljud positsioonid käest antakse, mille tagasivõtmine hiljem raske. Kui mitte asuda vaatele, et mida halvem, seda parem — naiste eneste pärast võiks ju tunnistada seda — siis tuleb tahtmata hoolitseda, et naistele seda poliitilist kaalu muretseda, mis neile õigusepoolest peaks kuuluma. Poliitilises elus ei anna keegi midagi vabatahtlikult käest, sellepärast tuleb naistel välja astuda senisest nooblist reservatsioonist ja asuda aktiivsemale eneseavaldusele.

Võib olla lõhub naiste suurem politiseerimine selle ilusa ühise väerinna, mis nüüd, naiste huvide koondudes ainuüksi puhtfeministlikkudele, sotsiaalsetele ning hariduslikkudele küsimustele, on võinud püsida. Ühise väerinna purunemine võib olla suur kaotus, osalt aga ka võit. Viimane selles mõttes, et tegelased ühest laagrist, kes nüüd on pidanud kuulma etteheiteid liig suure leplikkuse pärast teiste suhtes, vabad käest omandavad ja ligipääsu ringkondadele, kus see siiaaani on olnud enam-vähem takistatud. Kaotuse, arvan, suudab kompenseerida asjaolu, et naised isegi kõige tagurilisematest laagritest, nagu seda näitab välismaade eeskuju, kui nad mitte

ei ole kõige kivinenumad ja pimedad kiriklased, on üldiselt sotsiaalselt mõtleja element (kõne on muidugi teadlikkudest naistest), mis aitab erakondlikke vastolusid pehmenendada ja neist tarbekorral leida silda teist juure. Oli ju suur sotsialistlik mõtleja ja naisõiguste tribuun August Bebel esimesi ära tundma, et naistel esialgu leidub rõhkem ühiseid huvipunkte, kui meestel ja et kodanline kui ka sotsialistlik naisliikumine võivad olla kui kaks õde, kes „lahus marssivad, kuid koos löövad”. Pealegi oodatakse kogu maailmas naiste osavõttust poliitilise elu kommete paranemist ja korralikumaks muutumist, nende kommete, mille „metsistumine”, kui nii võib ütelda, eksikombel asja annab kõnelelda parlamentarisismi laostumisest üldse.

Poliitilisest elust osavõtu tarvidus tõstab esile teise — selleks ettevalmistatud jõudude vajalikkuse, järelikult ettevalmistamise küsimuse. Kuna me liiga vaesed ja väikesed oleme iseseisva poliitilise fakulteedi loomiseks ja ülespidamiseks, tuleks meil vist mõelda, kuidas ära kasutada neid võimalusi, mis meile pakub meie tegelik elu. Oma meessaadikute juures võime tähele panna, kuidas need sagedasti hirmuäratavalt vähikud on küsimustes, milles neil tuleb ütelda otsustav sõna. Naiste poolt oleks tark, alasiid, kus nad peasjalikult tahavad tegeved olla, igakilgsest püüda tundma õppida nende valusamatesse küsimustesse tungides. Tarbekorral tuleks niisugust tundmaõppimist organiseerida. Meie väiksuse juures on mõne ala praktilisel, kuid põhjalikul tundmisel suurem väärtus, kui puhtteoreetilisel ettevalmistusel, mille tähtsust loomulikult ei saa alahinnata. Järeldusena kõigest öeldust tuleks üles seada nõue, et üks ülesannetest, mis meie feminism endale peaks seadma, võiks olla naispoliitikutete ettevalmistamine. Siia juure kuuluks kõigi alade täpne äramääramine, kus naiste osavõtt eriti tarviline, samuti suuna, milles naised peaks kindlad olema. Lühidalt, ma ei kõnele millestki muust, kui väikesest omavahelisest poliitilisest fakulteedist, mille loomiseks ja ülespidamiseks, näib nii, naised peaksid võimalusi ja teid otsima.

Tabavamaid argumente naiste poliitilisest elust osavõtu kasuks peaks olema veel see, et naistel, kui nad endist lugu peavad, tuleb asuda oma majanduslikkude organisatsioonide loomisele, et nende töö vili saaks ära kasutatud nende eneste huvides. Kas maksab siinjuures veel korrata vana tõde, et ilma majandusliku iseseisvusega ei ole vaimlist iseseisvust?

Kui naise poliitilise tegevuse ala käsita-

mise juures jõudsimet tulemusele, et küsimus seisab poliitiliste jõudude ettevalmistamises, siis siirdudes naiste tööle sotsiaalsel alal, tuleks otsekohe algada sellest samast. Mis maksab otsekohe ka haridusliku ala kohta. Niihästi töö sotsiaalsel kui ka hariduse aladel on jõudnud ajajärku, kus on vaja eritlemist, spetsialiseerumist, ülesannete täpsustamist, nendesse süvenemist. Üks kui teine ala ei ole niisugune, mis kuuluks ainult naisele. Kuid niihästi ühes kui teises võib ja peab naine üttelema oma kaaluva sõna. Ja nii kerkib naise ette ülesanne kõigepealt: selgusele jõuda sotsiaalse kui ka haridusliku töö ülesannetes nende kõige avaramas mõttes ja neid täpsustada. Üks kui teine on tihedalt seotud, sest kasvatus ja hariduse andmise varal peame välja püüdma seisukorrale, et inimesed sotsiaalselt kõige paremini oleks kindlustatud. Meie sotsiaalsed seadused, siia maani tehtud peaaegu ainult meeste poolt, osutavad hulk puudusi. Hoolekande koorem on suur, ühiskondlik viletsus ei taha aga sellest hoolimata väheneda. Küsimus seisab terava kandiga ees — mis suunas peaks arenema edaspidine sotsiaalne tegevus. Kas on küllalt rinnalaste kodude loomisest ja koolidest, või tuleb laiendada hoolt ja tähelepanu ka elluastujatele, hõlbustades neile elukutse valikut ja kutseoskuse omandamist, silmas pidades üldise majandusliku elu arenemissuuna ja tarbeid. Kutsevaliku ja kasvatus nõuandekohad ootavad laialdast arusaamist oma tarvidustest ja otstarbekohast organiseerimist. Noorte õde, hoolekande õde, hoolekande nõunik, on elukutsed, mis ootavad naiti. Noorte nõuandekohad, nende kõrval paigad, mille alla kuuluks kõik noortega ühenduses olevad küsimused, ühes arvatud ihulised ja vaimlised hädad ja tarvidused, ootavad seltskondlikku algatust.

Naiste lähemaks ülesandeks jääb vaimliselt võidelda pealiskaudsuse vastu, mis meil on kippumas maad võtma sotsiaalküsimuste käsitamise juures ja inimväärtuse alahindamise vastu. See nõue eeldab sotsiaalse mõlemise süvenemist naiste eneste ringkondades. Töökaitse, naiste ja laste töö kohta käivate seaduste, tööstusõpilaste seaduste ja teiste otsekohe inimese ellu lõikavate seaduste täiendamine ja elunõuetele kohandamine nõuab suuremat tähelepanu, kui see neile siia maani osaks on saanud. Kui ühelt poolt suurima tähtsuse omandab tööoskuse andmise kõrval ka töö- ja loomiserõõmu äratamine noortes, siis teiselt poolt on sama tähtis hoolt kanda, et seda töö- ja loomiserõõmu ei halvaks südametunnistusetu kasutamine ja et põhiseaduses ette-

nähtud inimvääripline ülespidamine tööpoolest oleks kindlustatud. Kõik need ülesanded on niipalju majandusliku, kui ka sotsiaalse mõtlemise küsimused. Kuna meil majanduslike küsimuste otsustamisest naised peaaegu täiesti on eemale tõrjutud, siis seda rohkem põhjust on neil eriraskusega rõhuda just teistele ja hoolt kanda emalikkuse põhimõtete maksvusele pääsu eest ka sotsiaalses elus.

Niihästi sotsiaalne kui ka hariduslik tegevus — pean siin silmas eriti juhtivat ja suunaloajat — nõuab erioskusega inimesi ja nende ettevalmistamine naiste hulgast oleks lähema tuleviku õilsam ülesanne naisliikumisel. Võib olla, ei tõusegi siin üles niivõrd konkreetset kursuste või õppeasutuste loomine, kui vastavate eelandmetega inimeste juhtimine soovitavatele õppimisaladele, kuna meie üldiste hariduspüüete intensiivsuse juures on oodata ka isikulist tähet vastavate teadmiste omandamiseks ja selle võimaldamiseks. Enne kõike muud aga peaksid meile selged olema ülesanded, mis lahendamist ootavad nimelt naiste poolt ja kohad, kuhu nende lahendamiseks tuleks paigutada teadmistega ja võimistega varustatud naistööjõud. Kui meil näiteks naiskutsekoolide õppekavade väljatöötamise juures kasutatakse küll naiste teadmisi ja kogemusi, juhtimise ja väljatöötamise au ja sellest järgnevad materjaalsed hüved, aga ikkagi on ai-

nult meeste päralt, siis on niisugune seisukord niihästi ebaloomulik kui ka naistele alandav. Siin parandust tuua, hoolitseda ühelt poolt selle eest, et meil tarvilikule alale oleks välja panna hästi ettevalmistatud tööjõud, teiseks ka selle eest, et niisugune tööjõud eesõiguse omandaks vähikliku, olgugi mehe kõrval, on ülesanne, mille tähtsust ei tohi eitada.

Kahjuks ei luba lehe piiratud ruum kui ka aeg peatada veel paljudel teistel eriülesannetel, mis hädapärast lahendamist ootavad, nagu näiteks feministliku mõtlemisviisi süvendamine naiste laialdastes hulkades ja nende huvi äratamine sotsiaalsete küsimuste suhtes, ka nende, mis puudutavad neid endid. Nende ridade kirjutajal aga oleks rohkem kui heameel, kui need põgusalt visatud mõtted kajastusi leiaksid ja esile kutsuksid täiendusi või isegi vastuvaidlusi. Nende väljakutsujaks on olnud veene, et emalikkusel selle sõna kõige avaramas ja õilsamas mõttes, suur osa oleks täita meie ühiskondliku elu korraldamisel ning terendamisel ja et praeguses seisukorras palju head tööjõudu kasutamata seisab, kuna selle rakendamine — välismailt võtaksime näitena Inglis- või Šaksamaa — parimaid tagajärgi võiks anda söödis seisvate alade harimisel ja paljude väärolude kõrvaldamisel.

Helmi Jansen.

Kirjanduslik veste.

Uut kirjandust kevade-hooajaks.

Praegu, mil ma neid ridu kirjutan, pole veel ühtki algupärast kirjanduslikku toodet käesoleval kevade-hooajal ilmunud. Piirdun seepärast tõlgete loendamisega,

Algan E. M. Remarque'i masendava teosega „Läänerindel muutuseta”. See on raamat, mida lugema peaksid kõik naised; on ju eriti naiste kohus ja ülesanne võidelda selle heaks, et iial enam ei korduks suure maailmasõja taolised massilised inimeste hävitamised. „Läänerindel muutuseta” annab väga selge ja loomutruu pildi sellest, mis tööpoolest on sõda; kuidas sõda inimesi hävitab ihuliselt ja hingeliselt. Ja tundub, et veel kohutavam kui hulgaline metsik inimihude purustamine ja tapmine on hingeline hävitustöö, mis noortelt inimolevustelt riisub elutahte ja purustab nende silmis elumõtte.

Selle vapustava raamatu kõrval tundub kõik muu kergekaalulisena, kuigi ka see muu

sisaldab mõndagi lugemisevääriolist. Teataval määral ka „naiste”-raamat on Pierre Loti „Elust pettunud”, romaan türgi haaremitel elust. P. Loti romaanid on eesti lugejale juba head tuttavad, neid on viimseil aastail rohkesti tõlgitud. Tõlkimist väärib ka „Elust pettunud”; see on huvitav nagu P. Loti romaanid alati. Kuigi sisu enam pole nii ajakohane nagu kolmekümne aasta eest, — mil raamat kirjutati, ja praegune türgi naine enam ei tunne neid kannatusi, millede vastu siin kaastunnet püütakse äratada, paelub teos naislugejaid vististi türgi naise endise elu kirjelduse, haaremi-vangistuse lohutatavuse kujutamise. Kahjuks on meeldiv teos võrdlemisi õige viletsalt tõlgitud.

Mainimist vääriivad „Looduse” kroonise romaani sarjas ilmunud kaks tõlget ungari keelest: L. Zilahy: „Surmav kevad” ja F. Herczegi „Kuldviul”, mõlemad A. Murakini heas tõlkes. Kummaski romaanis käsitletakse armastuse-probleeme, teosed on põnevad, meeleolurikkad ja vabad häävavaist liialdustest. Neid võib soovitada seda

Saluperenaiste osa kodukultuuri tõstmisel.

Rodu üldilme taludes — walitsew ebamugawus.

Ngaiiks meist teab, millised olid Eesti talud kaugenas minevikus. Suiksuome oma nõgise õhmasufega on küllalt kirjeldatud. Peremehe ja perenaiste tüübid, ilhes talulaste ja ümardajatega, on kõigile kergesti ettekujutatavad. Rodude mugawusest ja elanikkude isiklikest scharmist ei mõinud juttugi olla. Olgu siis, kui näeme oma eeskäijaid, ideaalhes rahwardõwastuses piduliklil olukordil — halli, tuima, lootujeta argipäewa tungib wiiruks wärwikküllus, kergus ja hoog. Ent see waid iiririkeseks heteks, tawalijelt on kõik kurb, loomatu, tüme... Wõtame lähema minewiku — kohtade ostmise ja lastekoolitamisega ajajärgu. Kujud wäliselt weetlemamaks ei muutw, mugawus eluhoonetes juurt ei tõuse, kuigi tekivad taludesse esimesed kultuuresemad: korskten, lamp, seinakell, tagakambri laudpöwrand; kuigi kaob joogikibu ja tekitab jamiwõrus. Kuigi perenaiste rõwastusjete tuleb juure sitiwõtt ja jall, kirikus pähe isegi „siid“ ja jalga juhtnähine king; kuigi peremees ja perepoeg kannawad jäärjaabast, wiimajel ilmub isegi jalgratas. See oli minewik, ent nüüd, kus kahllemata iga wald mitu akadeemilist isikut kodumaale on kaswatanud, millised on meie talud nüüd? — Ei tohi kaugeksti õelda, et nüüd! Kaegjete Eesti taludes kultuuri juttugi ei ole. See oleks talude ülekohtune ma-

hategemine. Siiski nõndanimeetatud kultuurinimeist, kas wõi meie oma wälisest Eesti, talu wälis- ja jeespidine ilme esteetjelt ei rahulda, ja käie õigusega ei rahulda.

„Ei ole reeglit ilma erandita“, need sõnad maffawad ka talude kohta, ent reegel jääb järgmiseks: meie tunneme kõik oma taludes kultuuri kelmust ja wäljas harjunud silm näeb meie juures puuduist, puuduist ja puuduist.

Wõida wõib siis meie ette heita? Jätame talu, põllud, niidud, karjamaad. Nende tulu- toomist piilitakse tõsta rahakoti järele maffimaaljuseni. Eesti taluperemees teeb omi maaharimust ja külluse kannisi teadlikult. Kultuuri puuduist ei wõiks siin järjult konstateerida. Tuleme ära põllult talusiidamesse, tallu, kodu, kus walitseb juba ilme meie olewusest, nagu, mille järele otjastatakse meie nõundeid, harjumuist, tahtjõudu, intelligentsi, nagu mille järele otjastatakse ka meie majandusjese ja tööde tagajärgi.

Wõib käie õigusega õelda: nüüd astume naiste ülesannete waldkonda. Eesti üldijelt teeb sijenisi töid naine ja nimelt karjatalitamine loetakse perenaiste peaulesandeks. Kui tarreastumad küllalijst esimestena leiwaluwad ja seajõõntiise panged terwitawad, siis kerfib muidugi perenaiste kuju wõõra silma ette. Kuigi ilmub peremees, filmnõoga kui arenenud, ent

enam, et nad meid tutvustawad kahe Ungari silmapaistwa kirjanikuga.

Ka „Looduse“ „Lub“'i yiimsed numbrid sisaldawad mõnda huvitawat. Tuntud väga andeka saksa naiskirjaniku kahe novelliga tutvume „Lub“'i 117. numbris (Ricarda Huch: „J u u d i h a u d“). Kuna selle waimuka kirjaniku teoseid seni vist eestikeelses tõlkes pole ilmunud, awaneb siin wõimalus uut ja huvitawat tutvust teha.

Omapäraselt huvitavasse keskmesse wiib meid „Lub“'i 118. numbrina ilmunud D. Lawrence'i „Pastori tütrede“ ainega, mis jällegi riwab naisi lähedalt puudutawaid abielu- ja sugupoolte suhtumiseküsimusi.

Muul, mitte ilukirjanduse raamidesse mahuwail, aladel ilmunud raamatutest wäärib erilist tähelepanu kaks hiljuti ilmunud teost. Esimene neist, Jean Jacques Rousseau „Emil“'i tõlge (pikema üksikasjalise sissejuhatusega koolidirektor Hans Roosilt, kelle nimi ka tõlge täpsuse eest vastutab) peaks teed leidma iga lastekasvataja kättesse

ja raamatukappi alaliseks käsiraamatuks, kuna see sisaldab kõik tähtsaimad lastekasvatusepõhimõtted, mis aluseks on olnud loetlematuile hilisemaile teostele. Teine, Louis Villecourt'i „Prantsuse-Eesti sõnaraamat“ (577 lhk., hind 9 kr.) on hädatarwiline neile, kel isiklikult wõi kelle lastel tegemist on prantsuse keelega. Esimene teos omal alal on hästi õnnestunud ja wõib oma ülesannet väga hästi täita; selle ilmumisega kaob lünk, mis end senini walusalt tunda andis.

Olgu lõpuks veel nimetatud neli lastele määratud raamatukest. Need on elulookirjeldus „Beethoven“ A. Altajeff'i järele jutustanud E. Martinson; siis kolm jutustawat teost: Jack London'i „Pagan Otoo“, A. v. Chamisso „Peeter Šlemiili kummaline lugu“ ja õpetliku tendentsiga Anni Swan'i „Olli elukool“. Kõik neli raamatut on wälimusest meeldiwad ja sisult lastele arusaadawad ning huvitawad.

Molli Päll.

tasu ja käiseäred narmastes — jälle piit perenaijst; lapjed talus keraste filmadega kui nõelad, ent kui neil rind ja käised kasklajest läigivad, kujutatakse endale jälle perenaijt. Ka peenar afna ees, jülee kardin tagatoas, partidega seinawaip woodi kohal, kõik kõnelewad perenaijst. Perenaine wõib olla wirt ja eba-intelligentne, jeda on koke näha, perenaine wõib olla intelligentne ja mitte wirt, ka jeda on koke näha, perenaine wõib olla ei intelligentne, ei wirt ja perenaine wõib olla intelligentne ja wirt — kõik on peo peal. Meie Cesti kochta wõib öelda — taluperenaine on wirt; kõige muu peale tuleb wastus iseenesestki.

Meile korraldatakse kodukultuuri näitusi iihes selgitawate loengutega, antakse keedu, kuldumise ja käsutöö kursje, jeda jelleks, et tõsta kodukultuuri, ehk aratada, kus ta puudub ja arendada, kus ta algeline. Kodukultuur, — peab jee weel iiks ülemäärane ülesanne olema juba fillalt tööga koormatud perenaijsele? Kui perenaijel ihegi ajast nappus, millal õmbleb ta weel sohwapatja ja — oh, millal lamab ta nii ihuljal kirjupadjaga sohwal? Oles nagu paradoks. Siiski, pääju ei ole, kodukultuur, jee jagawereline liitfona tuleb taluperenaije leffikoni wastu wõtta... Ja wõetakse ka, jeda tõendawad meie tiitarde feelikuumõõdud, burshilik laul tontareil, kaenurakkeid ületaw raadioantenn ja wäga armastatud for-grammofonel. Ka need on pildid taludest, tõendused ajawõit-

mujt. Kas ka kultuurist? — Cestis on talu, kus fiilainimene leidis jisseastudes raadioaparaadi lämbioli pudeli iihes trehteriga. See wiimane asjaolu tõendab: Kultuur on jarnane ijewalitseja, — kui tema majja tungib, nõuab ta kõigele waremale radikaalset ümberkorraldust.

Ja meie talud, kui tulewifu kodud, wajawad ijemisi urestfiinde, muidu jääwad tagajärjetuks kaebad meie haritud tiitardejt, kes ememalt linna majateenijakks hakkawad, kui et nad emal kodutalu aitaks ajakohajemaks lüua. Kodu ei ole kodu, kui temast põgenetakse. Kodu peaks olema wägew tõnbejõud; noorujelle unistusteilmaks, keskeale loomisajumaks ja wanadujele — rahuriigiks. Ta peaks jeda olema, ent kahjuks näitab elu, et iilewat meeleolu otjib inimeue mujalt ja mitte kodust, mitte kodutalust. Wõdame, et lähem aastakirumme talude ijemijst muuawujt palju aitab edustada, jett noored jõud majanduskoolest wajawad tööpõldu ja leiawad jeda kindlasti wanemate taludes, mida nad oma kulumata jõukillujega juudawad rikastada. Seni kui noored walniwad, peame meie ka midagi ära tegema. 2000 aastat tagast õpetati mõijima jõnu „juba täna“, koke, filmapiigust kinni. Mstume wastu noortele, jirutame neile kke iiheski asjas — tõstame kodujust oma taludes.

Peremehed ehk ehmatawad, — fillap niid naised hakkawad ihkama Lutheri mõõblit, eestikirjaga waipu Tallinna „Kodukäsitööjt“ ehk

Emadepäemaks.

Murelill.

Smalle, muremarji,
waluwaate panen wärssi,
emalene, emmelene...

S. Wisnapuu.

Murelill mustjashall idaneb ema siidamewaikeses. Lapje jünnitumnil juba langeb murelilli seeme ema rinda. Kaswab jõudhalk. Mitu korda jõudhamini lapjest. Märjib alles siis, kui sõmer katab ema filmad, liiw — ema laud.

Murelilltel on jämedad juured, laiad, loppjafad lehed. Tal on oltad nagu fiowitjhal: torkawad, nõelawad weveni.

Ei murelilli wõi näha, wait ainult tunda. Jnimesjed mawawad, kui muwab ema: ei aima nad, et nõwab murelill niijutawist piisarwega.

Ema nukruise tuhat põhujst on peemete, peemete tähtedega kirjutatud murelilli laiwadele lehtedele ja ta warteile. Ei mõhiju film oska jeda lu-

geda. Minult ema koeb teda, koeb pinnedastki, jett findiks on oltud tema emese siidame tuum, punane weri.

Kui magab maa, tukub taewas ja tähetesjed waewalt, waewalt sirawad ilmarumms, koeb ema murelilli lehtedest hieroglifijstirja: kõujeb tashilju woodist ning kaskub rahutult magawa lapje ohjajst ja tuikhoont, jett murelill enmustab waimule haigust.

Wägede taga on alles töbi, ent emahing aiwab juba teda: paneb waluis wõõd, ja waitab, jalwid ja iidemed, et alata mõialust kaudiga ning — tingimata mõita.

Ja wõidabki ema: ta siidamewaikes kaswab murelilliga kõrbuti tulipunane armastusõis, mis tugewam tauidst ja kangem jurnastki.

Mii kawa, kui dieleb too taim ema rinnas, teeb ema imesjib, jaadab korda kangelastegustid, hoiab kinni kaduwa elugi.

Mahjed hüwed ohwerdab ema lapje nimel. Ja ei kiulle kunagi jellega, jett ta siidame weere all lehitjeb hõngaw kannikene — tagasihoidlikkus.

Kannikese lilla film waatab iiles kõrgewarre-

muud kultuuri, mis kõik raha maksab ja aeg on — kulu. Tekib küsimus, kui võrd perenaise osa kultuuri loomisel on lahutatud peremehe omast? Kas juudab perenaine midagi ära teha uuenduste alal ilma peremehe otsekoheste kaasabitada, juhtida raha näol ehk peremehele kirjalikult „ei“-ga. Küllap juudab. Minu koduvallas on metsatalu, juba nimelt metsatalu — eemal hõntuunistest, kus tavaliselt eeskujud kerkinvad. Umbes pool aastasada tagasi kiratkes ta ja hoidis wac-walt elu sees. Talu jäi pehmeloomulisele poisimehele päranduseks, see kosis tugewaloomulise tüdrukut, kes praegu manaperenaisena majas walitseb ja talu on kui kaun: ihtegi wiltwajunut hoonet, ilusad loomad, kaunis rohuaiak ja kõikjal kord, puhtus, puhtus ja kord. Nimest perenaine on oma mõistusestijedusega ja energiatüllaga jellele talule wendajaks olnud, mida finnitab talu aeglugu. Muuduigi, igalt perenaiselt ei nõuta, et ta peaks olema itse ja wälisminister, hea kui ta oma otsekoheste ülesanne taga hakkama saab. Cesti talus on naisele küllalt wendusi, mis temale jõukohtased ja mis ifegi peremehe nõusolemist ei waja, sest nad ei nõua igakord rahakotti. Uuendused aga, mis talurahwa töötunde lühendaks ja tulutoomist haripunkti tõstaks, mis nõuawad summasid ja jälle summasid, neid uuendusi meie ei puuduta, need on kaunaks ajaks talurahwa „Tata morgana“, — firutad küll oma käed ta järele, ent ta — põgeneb. Lohutume sellega,

kui kuulame instruktore, kes informeeritud asjuust, mis sünnib kuldsel mujal. Warjakaswatusse instruktoreid ei leia küll enam jarnast poolehoidu, kui enne ilmasõda. Wiisakuise pärast ju kuulatakse, ent parema meelega tahaks igalits midagi pihku. Des usub „peekon“-siga ja mis aitab juurele hulgaile maatõugu lehm, mis liipjab aastas 10 kilo wõiraswa?! Meesamini minnaks teedukurjustele, kus õpetatakse kodutehtud makaronest ahjuwormi walmistama, sest numbrid paberil ei tõmba meid enam! Kuudas aga lüua uuendusi pettumuse, umbusu ja, nagu sageli juhtub, ka peremehe wastuseifuga? Na uuenduste poole küürib iga inimene, uuenduste poole küürib cesti taluperenainegi. Eftemade kord, eftemade töötamiswiisid, eftemade töödeldemused meid enam ei rahulda. Tütreid, keda agaramad perenaised wälja õppima saatnud, tulewad tagasi reformatsioonihiimulifelt ja nõudlikult. Min elab teifiti, ilm töötab, puhkab teifiti. Min wõlub rohkem, sest ilma näib ilu rohkem kui arqipäewases, ofata askeidawas talus. Ollakse harjunud, et tugewatiwifised talust wälja lendawad. Kolmest wemast targa läks akadeemiasse, ofawamast sai kaupmees ja filmapaistmata jäi isa järele peremeheks. Kas see pole tawaline? Tütardega sünnib umbes analoogilifelt. Muuduigi ka „Ruska Poland“ on leidnud järeleaimajaid ja haritud talu- neiust sai „Nõrbeojale“ peremees. Taludes on rewolutsioonilist elementi küllalt, ma on targa-

lilje päewaliksi poole, mida ümbritsewad kollased õielised kui tulikeeled. Oma südamepäike on too. Walgus, mis paistab õnnetu. Hukkuwale imimeselapsle, keda põlgawad, wiiskawad kõik.

Simeifist trüudusõitest on rikas ema põu: seal hoiduwad igawilumi hapramadki tunded, millede iga on muudu küürib kui liblika lend ja hind elu- turul nii madal, et teda ei noteeritagi.

Walgeid puhitusõiti kultuureid ema hinge so- pitseles. Lapse nimel hoia ja harib ta neid, et puhkaks lapse silm wõil õitel, kui elu ümberringi nõretab mustusest.

Sifi punaseid, siniseid, walgeid, lillaid, kuld- kollaseid wõob ema palju, palju efile südamepäike- sest, et wõõrustuks laps lilledetunnete elamast eedusest.

Ent mustjashalli murelilli üle waitib ema: peidab ta naeratuse kaha.

Waataib laps uuciwalt emakoje silma ja näeb seal ainult õnnepumala kuldnoole, mis peegelbu- wad lapse silmas.

Alles siis, kui surm on wärwinud wahaõlla- seks ema paled, mõistab laps, — kellel ehk juus- tes omalgi juba õrnalt hõbedat — kui suured ja

tõrgeid olid ema südamel murewarred, kui tuge- wasti muljusid teda waluwäädid laste pärast.

Siis, alles siis tunnewad paljud, mida mõt- les laulit lauludes :

„Kõlku südamel kõik walgub.

Oh, kui palju sulle wõlgu,
emane, emmekene“.

Punamütsikesest ja hundist.

Tiigutawat lugu wäikefest tütarlapselt, tema wanaemast ja kurikawalast hundist keawad wist kõik cesti emad, kuigi lugu pole meie kirjaniiku loodud. (Meie kirjaniikud ei waeuwa end liiasiti lastejuttude pärast!).

Kuus pififitsega oleme jälginud Punamütsi- kesel kummalifelt seiklust: jahutuskaiku läbi metsja wanaema omniini, kolhaamist hundiga, sattumist wanaema jälgil liijja maku ja imetaolifit pääse- mist kollest pimedaft wanglast tärnu tõrgetoorus- liku kaasõdamiku — küti emastjalgawale wahnuse- sele. Kaunis püüne mõis olla ligiweda metsali- sele, kes oli just praegu ära neelanud kaks inim- olewust — ilhe wana, teise noore — ja wedeles

meestega sigitamiseiga väsimata olnud ja maa sigitab veel tarku poegi ja tütreid, ent selle wahaga, et edaspidi ei anna ta omi jõude nii ohtralt ilmale raiskamiseks — jõud jääwad paigale ja hakkawad tegutsema koha peal.

Pragueuse walitsewa perenaise käes seisab suure kultuuri eestöö. Esimene sanun edus on õpetuste ärakuulamine, teine nende järelltegemine, kolmas ja kõige suurem on iseseisew, individuaalne loomine. Esimene töö on meil tehtud. Palju on meile loetud, palju oleme ära kuulanud. Wiimaste paarti aastate sees

liigub uus laine maanaište seas — weel waguine ja igalpool mittejõuline — ühiskondline töö — feltielu. Kui rahwad rügitordi ümber löid, kui hulgad uuenduste poole kiiendasid, tulid kokku massid, õhutasid ideid ja toimisid wägewalt. Perenaište-päewad nagu emadepäewadki on korraldatud idee selgitamiseks, põhimõtte loomiseks, kultuurse tööjuuna äramääramiseks. Nende päewade korraldamine on tekitanud waju-dusest, nende päewade järekkajaks on rohkel ehit wähemal määral uuendus. (Särgneb).

Ida Mardus.

Võitlusest prostitutsiooni vastu.

Eestit külastas hiljuti „Rahvusvahelise Noorte Neidude Sõprade Liidu” abijuhataja, prl. Kurz, Schweitsi kodanik. Ta pidas loenguid mitmes Eesti linnas, et tutvustada meid Liidu sihtidega ja võita ka Eestis „Noorte Neidude Sõpru” suuremal arwul. Tõsi, Liidul on tema asutamisest saadik a. 1877, olnud üksikuid liikmeid Eestis, Lätis ja Leedus, kuid mitte eestlasi. Nii saatis Tartus prl. Kurzi tema külakäikudel paruness Stackelberg, juubeliaruandest loeme, et Tallinnas töötas pr. Eggers, kes tõesti ennastsalgavalt palju head tööd on teinud, samuti Riias paruness Marie Engelhardt, prl. Schöpke ja teised. Jutuaja

misel prl. Kurziga täitis mind uuesti imestusega, kui vähe tõepoolest tuntakse väljamaal (ma ütleks, isegi kodumaal) meie tööd ja tegevust.

Rahvusvaheline Noorte Neidude Liit ühendab kõikide riikide naisi, kes isiklikult tahavad kaasa töötada noorte neidude kõlblise ja ainelise seisukorra tõstmiseks. Üks peaaülesannetest on katsuda ära hoida, et noored sattuks prostitutsiooni küüsi. Kas Eesti naised sel alal siis tõesti midagi ära ei ole teinud? Josephine Butler'i, selle aatelse naise nimi, kes algas võitlust prostitutsiooni reglementeerimise vastu, oli meie hulgas väga po-

mitud wanaema woodis udurilgwaiba all, pits-tanu peas, — kõht tormina piüsti, koon naerul jaadud jaagi õnnest — ja nõrkas nii, et wärises majalene ning kajas mets . . .

Sudne loom! — Kui terna, et meie metsjades — wäljaarwatud ehk Haruoma ümbrus — pole enam ühtki hunti, ka normaalses suuruseski mitte, rääkiburaha hõrnajest nronstrumist, kui jeda oli Punamütsikele sõõja!

Julgelt wõiwad liituda meie tütarlapsed — Punamütsikele ja poisid — Pambupeedukesele — ihegi metsjades — hunt ei päähe neid neelama. Ema wõib olla julge: hunt pole enam hirmutamaz lapsi.

On aimult weel wagad koduloomad nagu: hohune, sehni, koer, kass, lammas ja kits.

Peale nende — aina inimelised, kallid naabrid. Ja niisugused weel! — Kreenunud, mitmeküsilgised, tšiwilijeeritud, kogenud, elutargad igas mõttes. Wõiwad olla suurepäraliseks eeskujuks noortele. Ja ongi tegelikult.

Õpetust wajame ilmitingimata, sest elame niid hulga teismoodi kui elati Punamütsikele päewil. Kes niid weel tohib olla nii naivne,

kui oli näiteks küt, kes päästis Punamütsikele ja tema wanaema?

Mõeldagu aimult! ta päästis nad ristides oma enese eluga: too jõe hunt oleks ju wõinud karata üles ning neelata lihts kahela ohwriks weel kolmandagi, — iju oli tal hea.

Wahwuse arwel oleks küt pidanud hanna kas normaaltalu, eluaegse pajuki, medali wõi wähe-masti giro Punamütsikele wanaemalt. Oieks ju? — Ta lollpea ei nõudnud aga midagi! Wõimida nii, tähendab — riisuda iseenmast. Kuid jeda ju ometi ei rehta. Koegi ei riisju iseenmast, waid ilka teisi, olgu kas lausa awalikult ristteel, põõnates pahurpidi naabri kaskud, wõi kardhelt — allkirjade ja juriidiliste kottude abil.

Ei! Kütte teguwõis pole sugugi õpetlik meile. Tänapäew nõuab teistjorti iseloomujooni, kui jeda on walrisolek appi wõtata ligimelele kasutama, aimult ilusate silmade arwel nii helda. Meie aja inimesele kõlbaks eeskujuks hunt Punamütsikele looft.

Hunt oli wäle jõuikas, kiire otsustamises. Kawal, leidlik ja julm. Tõbedate sõnadega rääkis ta „augu pähe” Punamütsikele, tarwitabes ja-

pulaarne. Tekkisid meie esimesed naisorganisatsioonid. Küll sõnas, küll kirjast tehti tegemist prostitutsiooni vastu võitlemise küsimusega. 1917. a. võtsin naiselastajana suurearvulises ajutises miilitsakomitees Tartus üles avalikkude majade sulgemise küsimuse, küllap tegid seda vist mujal ka teised. Veidi jube tundmus tekkis, kus mind toetasid ainult üksikud sotsialistlikud esitajad ja hra Jaan Tõnisson. Arstid olid peaaegu erandita prostitutsiooni reglementeerimise poolt, kaitstes teda avaliku korra ja tervise huvides. Mu ettepanek kukkus hiilgavalt läbi.

Meie võitlus aga kestis edasi ja vaated muutusid aegamööda. Dets. kuul 1926. võeti Riigikogu poolt vastu võrdlemisi avar suguhaiguste vastu võitlemise seadus, mis maksma hakkas 1927. a. Kuigi selle seaduse ulatus nüüd rahapuudusel piirati, on praegu väljatöötamisel uus, sisult vast veel avaram eelnõu. See seadus on hädatarvilik täiendus 1923. a. seadusele, mis lõpu tegi meie prostitutsiooni reglementeerimisele, mida oleme nõudnud. Avalikke maju enam ei ole, kuid tegelikult nad funktsioneerivad siiski. Kui 2—3 avalikku naist maja peavad, siis kogub peagi nende ümber mittesoovitav külalispere ja lugu on endine.

Võitlus ei ole lõppenud ja peame veel hulga aktiivsemaks muutuma. On veel terves

ilmas käimas laialdane kauplemine naiste ja lastega, millele iga kultuurriik katsub tõkkeid teha. Veel on nõudmine võrdlemisi suur naiste järele, kes tasu eest rahuldavad meeste kirgi, see tekitab vastavat pakkumist. Ja „kauplejaile“ on äri veel kasutoov, sellest löikavad kasu ka nende mitmet liiki abilised, kuldajad ja teised. Üle viiekümne aasta tagasi hakkas Josephine Butler oma ristikäiku avaliku naeru ja pilke all. Peeti ebadelikaatseks sarnastest asjadest rääkida — nüüd peetakse juba harimatuseks neist mitte midagi teada.

Peagi tunti ära, et prostitutsioon ja naistega kauplemine on rahvusvaheline nähtus, et selle vastu tuleb võidelda rahvusvahelises ulatuses. Mitmed riigid hakkasid ühiselt abinõusid otsima naiste ja lastega kauplemise vastu. 1902. peeti ära Pariisis konverents. Töötati välja a. 1904. rahvusvaheline kokkulepe valgete orjadega kauplemise kaotamiseks, millele alla kirjutasid 12 riiki. Nendes riikides loodi ametkonnad teadete kogumiseks naiste kohta, keda väljamaale saadetakse ebakõllalise sihiga. 1908—1909. pandi Am. Ühisriikide sissereändamise komisjoni poolt toime ankeet, kust selgus, et suur hulk naisi rändas Ameerikasse prostitutsiooni otstarbel. Neid naisi olid nendega kauplejad ostnud 300, 500, 1000, 2000 dollari eest. Selle ankeedi tagajär-

laradu, et jõuda sihtkohta tiitarkapselit varem. Moonutas häält wanaema omnikese taga. Teesitles õrna, armastavat lapselast ja — pistis selle järele wanaema naha ning sõi tollele parajale portsjorile järelvaats peale Punamütsilise enda. Uinus siis õndsalt, alles äpris rahul endaga ja eluga. Ei jüdametunnistuse piina, ei midagi!

Säärane tüüp väärilis tähelepänu ja järelaimamist meie ajal. Teda aimatähgegi wiist hageki järel.

Meljad on jäänud lagedaks neljajalgsetit kiltkajast, ent mõid asendavad nüüd kaheljalgsjed.

Vibedad on nad sõnades, kui on karwis rääkida autu pähe oma kasuks. Kavalad otsima jaaki, leidlikud kõmalteede sirhtes ja julmad ohvrite masau. Oskavad moonutada häält. Teeslilewad aumeest nii palju, kui soovite. Huntid kõigi tunnuste järele kannavad nad kannanahka julgesti nagu oma loomulikku kasulikat.

Niifugune on meie aja kangelane.

Bolle fugugi ime saada temalt piisket helga, — pealegi veel noostetamud noaga, mitte ipuhtaga! Pimedal kannamal, maja warjus warilise ita teid. Just siis, kui kõige wähem wodate ja wimate kal-

labeungi, lasch ta teise äraandliku kuuli-jelkast kehha. Jitta heljast, nitre riinast! Mlatu wane-lame tungib itka helja tagant peale ning põgeneb õõ warju. Hirwitab seal teie ahastuse üle sihtides jamal hetkel juba uue ohvri jummas.

Sarnaste tüüpide olemasolu falt ühki teeb elu öudjeks; öudjemaks kui rihe, tundumatu mets.

Punamütsilene kohtas oma käigul waid üht-ainust ja ehjajat, loomulikku hunti.

Mitult hunti lamba nahas wõiwad kohata aga meie lapsed wäljades koduustest ja alates kätiku läbi elu metsja?

Kus on walgwa küti, kes päästab nad huntide käest, huntinimele hingehufutawa mõju alt?! —

Uinult ema wõib päästa. Uinult ema ei wärihe, kui on kaalul lapse elu, lapse hingepuhitus.

Käo Orvik.

Kunstniku naine.

(Järg ja lõpp.)

Kuus lastega istus ta looõhis, samas looõhis, kus ta oli istunud esimest korda täna täpelt kahekümne

jel sõlmiti täiendav rahvusvaheline kokkulepe a. 1910., millele alla kirjutasi 13 riiki. Igas riigis tekkisid eraorganisatsioonid, mis täitselgust katsusid muretseda valgete orjade küsimuses. See ettevalmistav töö võimaldas Rahvasteliidul seda küsimust võtta oma põhikirja, punkt 23.

Rahvasteliit algas oma tööd eriametniku nimetamisega sekretariaadi juure, kellele ülesandeks tehti jälgida kõike, mis ühenduses valgete orjadega kauplemisega. 1921. kutsus Rahvasteliit kokku rahvusvahelise konverentsi, kust osavõttis 34 riiki. Sel tähtsal konverentsil tehti ettepanekuid uue ajakohase rahvusvahelise konventsiooni asjus. Paluti nõukogu ellu kutsuda nõuandev komisjon. Otsustati pöörata valitsuste poole palvega, saata iga aasta aruandeid, missuguses seisukorras on naistega kauplemine ja mis on tehtud selle vastu võitlemiseks. Septembrikuul 1921. kirjutasiid uuele konventsioonile alla 33 riiki.

Nõuandvas komisjonis töötasid kõrvuti valitsuste esitajad ja tähtsamate rahvusvaheliste eraorganisatsioonide esitajad, kes sel alal töötasid. 1923. võttis ta vastu resolutsiooni, soovitades keelata väljamaalastel teatud avalikkudes majades, kuni ei ole kaotatud avalikud majad, nõudmine avalikkudes majades väljamaalaste järele aga eriti suur. Saadeti küsimusleht valitsustele prostitut-

siooni reglementeerimise asjus ja missuguses ühenduses see naistega kauplemisega. Otsustati lõpuks ellu kutsuda asjatundjate komisjon küsimuse kõigeekülgseks selgituseks kohtadel. Aruanne selle komisjoni tööst on ilmunud paar aastat tagasi. Mul oli juhus juba varem „Naiste Hääle“ veergudel tema juures peatada. See väärtuslik dokument sisaldab rikkalikku materjali küsimuse kohta ja tõendab, et naistega kauplemine on veel tänapäev kurb tõsiasi ja mitte sentimentaalsete isikute väljamõeldus, nagu mõnelt poolt arvatakse.

Ilmasõda andis küsimuse käsitamisele uue tõuke. Valgustatakse ühtlasi kauplemise kaudseid põhjusi: üldine majandusline kitsikus, vaesus, viletsad palgad. Korterikitsikus, perekonnaelu puudused, üksildus, valmistavad head pinda kauplemise arenemisele. Lõbustuspaikade alaväärtus, alkoholism, halb teater, tantsupõrandad, kõlblusvastane kirjandus ja ülesvõtted — kõik soodustab kauplemist.

Rahvusvahelisel Noorte Neidude Sõprade Liidul on praegu 20000 liiget. Prl. Kurz näitas meile valguspiltides suurepäralisi kodusid, kus ulualust leiavad üksikud läbisõitvad naised. Neis kodudes hoollitsetakse külaliste eest kehaliselt ja vaimliselt, muretsedes mõistlikku ajaviidet. Odavad söögimajad ja puhkekodud võimaldavad väljamaale sattunule rahulikult tööd otsida ja sõpru leida. Sõprade Liidul on

viie aasta eest. Ta vaatas näitelama eeskriit. See oli jama eeskriit, jama tumedavärviline rahulik pilt, mis tooford wajas riipalju saladuslikku jaatust ta ärewa ootufe eest. Katarina tundis, kuidas tajame, südamese wajuw liigutus teda waldab. Siis oli ta loos oma iraga istunud siin loofsiis. Ta nägi teda äkki jälle, tema head, tõstet, natuke walju nägu, mis juba tawu oli kadunud ta mälestusist. Tema isa... Ta oli nii murelikult, armastufeega ja ärritatult kõneleunud selle abielu wastu. Tagajärjetult. Katarina mõtles tooford: ta on wäikselinna kaine kaupmees, ta ei mõista kunsti... Ah ja, see wäike linn seal ülewal Läänemere kaldal, see, wäikekõdandiline kodu, mille korraldifeuses ta oli üleskõnwanud, — see oli temale jäänud hiijaks, wäljapanematamatuks ja tühjaks. Kuid nüüd äkki tundis ta enesest nii palawat igatjust jelle järele, et ta otjustas: ma ei taha sõita lõunamaale, ma tahan jälle tord kodu... Ta kuulis jälle oma isa häält: „Sina, mu laps, wajad kindlat, rahulikku õne...“ Kuulis, kuidas isa kurtjalt ütles: „Küll ja näed, Katarina, kuju ja jõuad oma janditajaga.“ Siis lõpuks, kui Robert edasi sai ja siia teatri juurde kurtjuti, andis isa hiiski järele, oli ijegi kirtusbanud abielu ja oli ainult korwaks siia sõitnud, et näha oma

ilmadega, kas Roberti teitjuford on ta kindel. Millist menu oli isa siit loofsiist näinud...

All näitelamal teitjis nüüd Robert, kuldjes riis, punafed juled tehwiisid ta iluja pea ümber, ta teitjis teitj näitelama teiste jamuti waudriis näitlejate poolringi keskil ning tormina hoowas temale wastu rahwa müritsew terwitus. „Janditaja“, pidi mõtlema Katarina. Ta kofkus jelle mõtte üle, ei jaanud jellelt aga jagu. „Janditaja“ mõtles ta ja waatas Roberti kui mõõwa mehe peale. Millit tundus temale wastit, et ta oli mingitud. Ta nägi tbejooni ta filme all, nägi ta ihuwärwiliti trikoopitje ja fogu jelle mehe teitjat waudriis ja sulgebess tundus temale naeruwäärje maskewaadina, wastifkuna tundufid ta puhalitid liigutufjed. Ming et ta suure häälega karjus jaali liialdotud wärse, tundus naifele naeruwäärje hullumeelifejena.

Publiku waimustus tõufis ifka tormilifemats. Bettina ja Mag plaktufatid läfi. „Seal ta kõnnib oma maski ülifonnas, näitleb Magi ja Bettina ees,“ pidi Katarina jälle mõtlema. Piimatult waatas ta näitelamale ja äkilne häbihoog tumestas ta pilgu.

Robert ei jaanud teititi, ta pidi peatuma ja tum-

ka kohakuulamise kontoreid. Haigeid reisi-
jaid külastatakse haigemajades, Tähtsam
nende töö on jaamamisjon. Käiakse vastas
rongidel ja sadamates laeva tuleku ajal. Nii
mõndagi noort on suudetud päästa naistega
kauplejate küüsisist. Jaamamisjonäre võib ker-
gesti ära tunda nende märgist ja igal ajal
võib nende poole pöörata. Schveitsi jaamades
oli mul juhust neid kohata ja nendega juttu
ajada.

Uut hoogu sai Rahvusvahelise Sõprade
Liidu tegevus, kui ta osa võtma hakkas Rah-
vasteliidu vastava komisjoni tööst. See viis
neid lähemale mitmele uuele küsimusele ja
ametlik koostötamine valitsuste esitajatega
andis neile suurema autoriteedi. 1924. loodi
uus asutus, mille ülesandeks oli kooskõlas-
tada organisatsioonide tööd emigrantide heaks.
Rahvusvaheline tööbõrs kutsus neid nõupidamisele
Genfi. Rahvusvaheline craorganisatsioonide
konverents sisse- ja väljarändajate
kaitseks muutub järjest mõjukamaks organiks
ja ikka uuesti liitub temaga rahvuslisi ja rah-
vusvahelisi organisatsioone. On uuritud küsi-
musi nagu laevadele valveagentide nimeta-
mist, kohakuulamiskontorite järeelvalvet, võit-
lust emigrantide eksploateerimise vastu ja n.
e. Üle 50 heategeva asutuse on ühinenud.
Uuritakse ka tööpuuduse ja piiride sulgemise
küsimusi.

Sõprade Liit tahab olla üksikisikute liit,

kes oma täie töõjõu pühendavad sellele töö-
le, mitte organisatsioonide liit. Oleks tervita-
tav, kui meiegi omaks sarnaseid sõpru. Ei
kahtle, et meie neid leiame. Näit. Noorte Nais-
te Kr. Ühingu ridadest, kuna selle ühingu te-
gevusel on palju ühist Sõprade Liidu tege-
vusega. Naisliit tervikuna aga peab jätkama
võitlust prostitutsiooni vastu täie aktiivsuse-
ga. Ei aita paljas haletsemine, peame tun-
gima prostitutsiooni põhjuste juurde. Sõda
naiste töõjõu eksploateerimisele! Sõda ma-
dalatele palkadele! Tööta ja rahata ei saa
keegi ära elada, eluinstinkt aga, millele vahel
isegi kiidulaule lauldakse, ei lase surra. Ha-
katakse oma ihuga kaupleva. Rahvusvahe-
line töõbüroo uurib küsimust, missuguses
ühenduses on madal palk naistega kauplemi-
sega, on arutatud palgamiinimumi maksma-
panemist. Kõiki peab see huvitama, kuna see
ei ole mingisugune sotsialistlik unistus, nagu
üteldakse, vaid eluline tõualalhoiu küsimus.
Kõik, mis aitab tõsta riigi majanduslist sei-
sukorda, on ühtlasi mõjuvam võitlus prosti-
tutsiooni vastu.

Seltskonna kahesugust kõlblist mõõdu-
puud naiste ja meeste suhtes meie edasi ei
tunnusta. Naiste üle kehitavad sagedasti õlgu
mehed, kelle minevikus leidub kõlbluse seis-
kohast nii mõnigi tüme täpp ja kelle olevikki
ehk ei ole laitmata. Meie nõuame edasi, et ar-
mastus ei oleks müüdav. Täie vastutustun-

mariduma rahva ees. Kasks tõrda noogutas ta peaga
ja vaatas üles loofsi.

„Zanditaja...“ mõtles Katarina, „ta kummardab
oma laste ees.“

Ta vaatas lappi ning ta pidi mõtlema — kas
on see mees kunagi tundi aegagi kõnelema? Mägi või
Bettinaga? On ta midagi teadnud neist, nendega
koos midagi üle elanud? Ta ainult tuleb ja nalja-
tab lastega. Ta kallistab neid, kui neid näeb. Suudleb
neid, fiktab nende juukseid, kui nad hatged on ja lõ-
bustab neid. Ta on neile nagu pidi, nagu rõõm ning
nad lendavad temale taenlasje, applodeerivad temale
kodus jamuti nagu siin — teatris. Kurid elanud...
elanud polnud ta kunagi oma lastega. Elanud olid
lapfed tema, Katarinaga!

Katarina vaatas jaalis ringi. Seal istusid nais-
jed, keda ta tõrd oli armastanud ja need, keda ta
praegu armastas. Katarina tundis neid kõiki. Seal
olid mõned, kes müüd hõõgumate palgedega kurlasid
iga ta sõna ja kellede litgutustes tundus veel praegu-
gi õnn, mis see mees neile pakkunud. Seal loofsis
istus see ilus naine, kelle juures ta müüd kffa lõunat
jõi. Noori tütarlappi oli siin, kellest Katarina teadis,
et ta mees neid jalaja lohtab. Naissi oli siin, kelledest

ta teadis, et nad ta peale lootsid, ootasid, kuni tõrd
nendert jõuab. Siis oli siin naissi, kes juba olid wa-
nad, rahulikud ja hallid, nagu Katarina, kes müüd
istusid, haaratud mälestustest noorusest, armastusest,
Roberti õrnusest. Tema aga, mees, seisis seal näite-
ksenal, õitjemas meheas ja tema jõud ning kirj
hoomas joovastavalt üle teatri.

Katarina kuulas seda laulvat, kõlavat võitja
hääkt, ta pilgud haarasid armastavalt weelkavat
meeskujut, ta nägi õiljat waimustust, mis hoomas me-
he näost ja hetkeks waldas teda mõitew jõud, mis
hoidis siin kogu jaali oma võimuses; hetkeks tõstis
see temagi tuju kõrgemasje ilma ja ta tundis enesjes
annumõõdunud õnne joovastuse tajast kaja. Ta
vaatas alla jelle kauri mehe peale, nagu muimasju-
tulise ismutuse peale ja äkki tundis ta haruldaje ra-
huga, et siin oli tegew jõud, millega temal polnud
midagi ühijit, et see jõud, mis siin äratas igatsuse,
joovid ja nooruse, häwitab ühijiku taatuse nagu see-
bimulli.

*

Katarina jaatis oma mehele sõna, et ta tuleks
peale etenduje koju. Et ta peab temaga kõnelema en-

dega talitagu mõlemad, mees kui naine. Ei saa ilmiski sellega leppida, et inimest käsitatakse kui paljast kaupa.

Alaealisi ja noori kaitsta on iga kultuurriigi tähtsam ülesanne. Võidelda tuleb kõige vastu, mis mõjub torendavalt. Kas meie täiskasvanute seltskond ei patusta noorte vastu oma liialdatud operettide, kabareede, halbade filmide jne. kultusega? Ei tarvitse sugugi olla mingisugune „kõlblusapostel“, et õudsusega taibata, kuivõrt meie maitse järjest labastub ja tagasihoidvad tsentrumid nõrgenevad. Meie ajakirjandus toob endiselt, kõigist protestidest hoolimata, oma kahtlase si-

suga kuulutusi, seks, et ei raatsi loobuda vastavast sissetulekust, nagu aitaks see lehte pealvee hoida. Sensatsioon, sensatsioon! Kui mõni leht ometigi kord rekordi lööks tuumakamate sensatsiooninumbritega!

Rahva kõlbline tasapind tõuseb üheskoos vaesuse ja viletsuse võitmisega. Iga elav olevus igatseb rõõmu järele, kuidas aga saab rõõmus olla viletsas korteris, tööta ja näljas? Meid ootab suur töö. Ergutagem ja toetagem seadusandlust sotsiaalreformide kasuks, kuid jatkakem ühtlasi ärahoidvat ja kaitse tööd eraorganisatsioonides, — nii võitleme prostitutsiooni vastu. *M. Kurs-Olesk.*

Praeguse aja kodukultuuri põhijooni.

(Järg.)

Kui ruum vähegi lubab, asetatakse woodi või woodid kejet tuba, peaotsjaga vastu seinale. Ruumi lofkuhoidu mõttes on otstarbekohane asetada faks woodit otse üksteise kõrval, ilma vaheruunita. Nii pole õieti vahet kaks kitsama või ühe laia woodi vahel, nagu see miifiks Brantjusmaal ja Hollandis ja kuidas meilgi on mõnel pool miifiks. Minult et paigalt tõsta on kaks woodit fergem, kuid üks lai mõjub toas jälle ilusamini. Kuid kas üks või kaks woodit

on lõpuks kõrvalise tähtsusega ja ei maksa teha jellest miski ülilüüsimust.

Seina ääre ei ole hea asetada woodit, sest sein hõõrdub ja määrdub, ja välispeina ääres magamine võib halvasti mõjuda terwiljele. Kuid kui ruum ei luba, siis muidugi tuleb leppida woodi seinale ääre asetamisega kui paratamatusega ja tuleb leida abinõusid seina katteks ja soojendamiseks. Sgatahes tuleb woodi asetada nii, et valgus ei paisataks otse filma; kõige pa-

ne, kui ta läheb hantelile, mille ta jõbrad temale korvaldamud. Kärsitult ootas ta meest jaalis, keft lõhna- waid lilli, finte, keft loorberipuid ja pidulikkust.

„See kõik peab muutama,“ kõneles ta eudamist, „võib ju olla, et temas midagi on, mis ei kuulu minule, mis on üldisuse päralt. Võib olla... Kuid mind ei tohi täielikult häwõtada, sest ma pole miltseki fütüdi, mul on ka õigused... õigused...“ nii kõneles ta. „Siis olin ma tema armute... kaks aastat... siis armastas ta mind. Aga naistes ei seija praegu fütinus. Ma mitte jelles, et ma hifjem olin ainult ta teenija. Et ta italgi ei fütinud, mida ma teen, mõllen ja tunnen... Kuigi... ma võiks temale ehk lill welda, üks ainus kord welda, et ta fugu ei hoolinud minust, et ta minu olemasolu määtab ainult jellest, et majapidamine on korras, et lapsed on wawitud ja kaswatarud ja et ma teda peale lõunal nii hästi äratada oskan. See kõik ei olnud ju kerge. Ei ole kerge, kui selle juures itta nii üksi jääd. Mis on selle juures minust saanud?“

„Tema on kogu elu pidanud ühtainust pikka rõõmust pidu ja pidutses ta kånagi jälle. Ma olen mõni kord harwa toftinud olla pealtwaataja. Kuid mina pole olnud rõõmus ja mul pole olnud pidu. Mina

olen fin, jelles majapidamises, mehe eest hoolitjemises ja laste haigewooditel wawamisel wanais jäänud. Ja neis aastates... See on elu füt... Kuid see pole loomulik elu füt, et pead fütinda wanais jääma... päris fütinda... et keine jääb nooreks ja lapsetikuts ja puutumatus elu muredest... See on loomuwastane... on loomuwastane... Ma mõistan nüüd oma waest isa, kes ütles: „Sa wajad rahulikk, fündlat õnne.“ Siis ma teda ei mõistnud. Aga nüüd ma tean, et kaks itimeje tõsine õnn seijab jelles, et nad koos aastate wada fäiwad, et nad koos kannatamad aja jälgi, et nad koos tunneward aastate wästitawust. Ma ütlen temale...“

Robert Kroon tuli lärmitalt tupp, õhtuülikonnas, rõõmsalt ja wärskendatud oma mängu menust, noortoo waimustusest, kes teda olid kogu jaatnud fuurel hulgal.

„Mis siis on, minu armas, hea Katarina? Tahad mind weel näha enne magamaminekut? See on armas sinu poolt, ema...“

„Robert, ma pean sinuga kõnelema...!“

„Nii pühalikult... ema?“

Katarina mõttis enese koftu ja algas fütitult: „Robert, ... nüüd on kaksümmeend wiis aastat...“

rem on, kui ta lamajale paistab selja tagant, kui jeda ei saa, siis vähemalt külje pealt.

Viimastel aastatel on ümbritsetud ka mõnede vörega või võrguga, et laps õigel maha ei kukuks.

Woodi põhi tehakse vedrudest või laudadest; põhja peale tuleb aluskott või madrats. Vedrupõhja peale pannakse õhuke meriheinatega lame kott, et vedrud ei rikuks madratsit. Distarbekohane oleks madratsil ka jageli käämata ühte ja teist külge, et kulusid ühtlaselt.

Woodi peaotsa kõrval asub öölaua või kapp. Traditsioonilised kapikesed — üleval laud ja all vahedeta kapike või kastike, on ebapraktilised. Selle asemel võib olla lihtne lauake, väikse sahtliga; kui aga õõkappi või lauda tahetakse lajutada ka muuks otstarbeks, näiteks kas pesu või paremate kingade hoidmiseks, siis peab ta märksa suurem olema tavalisest. Kõrgus olgu aga igal juhul niisugune, et paras on woodiklamajal ulatada lauale.

Paar lihtjat tooli on enesest mõistetavamad mööblid magadistoaas. Pesulauaks on kõige praktilisem võtta harilik laud, ainult et pole jalgu, vaid otstes jalgade aset täitem paneel. Sel laual on paar sahtlit kammide ja harjade jaoks; lauale asetatakse pesukaus ja laua alla meekann ja nuustavee ämber. Djalaua külge

on kinnitatud kang käterättide jaoks. Et sein ei määrduks, võib sein pesulaua tagant katta kas riidega, vahariidega, linoleumiga või sellekohase laudadest, värvitud või lakitud paneeliga, mis seina külge kruvitakse. Pesulaud olgu ennem natuke madalam kui kõrge, arvestades pestijate mitmesuguse kasvuga.

Sageli asetatakse pesulaua kohale seinale peegel. Peab tähelepanu, et see ei ole eriliselt ilus ega otstarbekohane (weepritsmed satuvad peeglile). Paremini juba riputada seinale suurem peegel iseisesevalt ja tema olla seada väike lauake tarvilikkude tualettesemete jaoks. Kolmepoolega n. n. trümoopeeglid on oma aja ära elanud ja ei juuda ka nad täita oma ülesannet — näidata maatajat kõrvalt. Seistes juure peegli ees ja tarvitades käsi peeglit, saab jeda palju paremini. Ideaalne oleks peegel asetada püstiraami sisse, jalgadele, kaalus teljele pöörlema, siis saab jeda seada just nii, nagu vaja. Sarnase peegli võib ühendada väikse tualett-lauakesega. Riidekapp peaks olema vähemalt 1 m. lai; niisugune kapp on ühe ühuga. Moodjamad on 1,20—1,50 m. laiused kapid, millel 2—3 ust. Kapi sügavus peab olema vähemalt 55 sm., muidu ei mahu pealiskriided kappi. Kui on vähe ruumi magadistoaas ja perekond väike,

Mees lausus juure häälega wahahele: „Jumal olgu tänatud... nüüd weel kord algada...“

„Robert,“ jatkas naine, „ja oled nüüd wiiskümmeend üks aastat wana...“

„Alga, laps!“ hüüdis see, „kas see on tema sinust, et ja mulle jeda meedetulevad...?“

Katarina warijes: „Waata mind, Robert,“ ütles ta taja, „tead ja, minu on jaanud wana naine... kas ja üldse tead midagi minu, Robert?“

Mehele oli otsetohe ta trotsiw poistkele nägu: „Muidugi,“ ütles ta kaeblikult, „muidugi... ja pead ära rikkuma jelle jumalikult iluja õhtu ja tegema mulle tjeeni... kas see on sinu headus?“

Katarina waatas mehe jaramaid silmi ja waihis. See tuli kiirelt ta juurde, pakutas teda õlale ja ütles rahustawalt: „Alga... aga... minu tubli, hea Katarina... mis julle siis meele tuleb...? Truu hing... ole ometi rõõmus... oli ju nii jumalik... kõik need aastad... eks?“

Seal ta seisis, waatas temale otja jüütu naeratuks ja aina jädeldes elurõõmust.

„Mis ja ütled, Katarina... inimesed teatris... kogu publik tänab...? lihtsalt pöwvane, eks ole?“ Ta nagu hoigas taja.

Mälestus õhtu menust mattis ta hinge.

Siis kirjutas ta kired laialt ja hüüdis: „Jumala eest, nüüd aga pean terveks jääma. Tead ja, ema! Nüüd alles tunnen ma oma wõtmeid... nüüd alles

hüüdan neid... ei, ema... ma olen ju Jumalale nii tänulik...“ Nüüd waatas ta rõõmsalt ringi ja ütles poistkelelikult awameelise rõõmsa tooniga: „...juurepärane, kõik see kvaam, mis inimesed mulle kinkinud... eks?... No jaa, see kõik tuli ju jüdamest... ma olen jeda ka wäärt!“

Kingid jaramad laudadel, lilled ilutjesid wäwawiluluses, loorberipuud seisis ühtelt oma tumedas roheliises ja Katarinale tundus, nagu näeks ta jelles ehitatud toas mingit hilguise maailma. Ja jelle kestel tema mees, Robert Kron...

Ta tundis, et jeda kõik oli loonud ta mees. Tema olemise wõim oli loonud jita tuppka kallid asjad laudadele, paanud jita õitjema lilled ja jaisma ühted loorberipuud.

Ta waatas oma mehe otja juba leplikult ja wõidetult ring waatas.

Robert aga naeris täteft jüdamest:

„Noh, näed nüüd, ema... nii on õige... Nüüd oled ja jälle korras... nii siis, head õõd... ma olen tõesti rõõmus, et meie täna jita nii põhjalikult jeltajime kõike.“

Kui mees oli läinud, kustutas Katarina tuleid. „Nii on see nüüd,“ mõtles ta, „mul oli kord armuke, ammu, ammu...“ Ta kustutas mõlemad lambid laminal. „Kui teda pole toduks,“ mõtles ta, „peab kustutama tuleid... nii see juba kord on.“ Etis läks ta oma tuppka.

F. Salten'i järele.

ftis peats katsuma ühendada riidekapp pesupa-piga. Eelnimetatud mitmeusteliste kappide tse-mus jaotatakse osades: harilikult 3, mille juu-res 2 wälst oja on riiete jaoks ja kestmise saht-litega ja riulitega oja pesu jaoks. Suuremas majapidamises tuleb juba muretsjeda eri pesu-kapp wõi kummut. Esmene on ülewaatlikum kummutist. Praegune moodne kummut erineb ka endisest kohmakast paljusahhtlistest ja niferdu-s-tega ülefoormatud riistapuust: ta on palju ma-dalam, lauaförgune umbes, seega ka wähema arwu sahtlitega.

Sageli on seni nähtud peegelskappe, mille juures peegel on raamitud kapi ufje wäliskül-

jele. See lõhub aga möbbli konstruktiooni täie-likult. Kui peeglit tarwitada kapi ufje juures, siis a i n u l t t ijjemisel küljel, ja jeda ka ainult siis, kui kapi ufz on fitjas ja kapp wõrdlemisi raske, muidu wõib raske peegel tühja kapi üm-ber kaaluda.

Magamistoas peats weel ajel leidma riide-nagi, mitte niisugune, kus ringi ümber kefs-mise wõlli on seatud riidekonud, waid wõll, mille külge riputatakse riidepuule seatud riided. See oleks praktilisem, kui riiete riputamine toolidele õjeks. (Särgneb)

H. Treilmann.

KROONIKA

Gest naisorganisatsioonide märgutiri kohtu- ja tse-ministritele alaealiste kohtute ellukutsumise asjus.

Kr. kpd. jead. teajides (kohtuministeeriumi kodifi-katsiooni osakonna wäljaanne 1928. a.) on ette näh-tud (p. 39) alaealiste kohtute ellukutsumine. Üleriik-lise lastehoolestandepäew, mis peeti 29. 7. 1929. a., wõttis samuti resolutsiooni wastu alaealiste kohtute ellukutsumise asjus.

Seda arwesse wõttes peats Kr. kpd. jead. wälja-tõbtamise komisjon ajuma praktiliselt jelle ülesande täitmisele, mida ta põhimõtteliseelt pooldab ja looma wastawad teadusnõuande kavad, mis wõimaldaksid alaealiste kohtute tegewust alustada.

Sarnaste kohtute ellukutsumine on hädawajalik, sest wiimased statistilised andmed kinnitawad ala-ealiste juurt osawõtu kuritegemusest. Gestis nimelt on alla 20 a. wanuseid 21,7% üldisest kurjategijate arwust, peale selle on andmeid selle kohta, et täisea-liste kurjategijate seas leidub juur hulk miisuguseid, kes just alaealijena juba kohtu all olnud. See lajeb oletada, et kuritegemuse juured juures ulatuses peitu-wad alaealiste kuritegemuses.

Sellega arwestades on ühiskonnal eriti tähtis alustada ratsionaalsemat ja intensiivsemat wõitlust kuritegemusega alaealiste seas.

Wälismaal korraldatakse erikurju alaealiste kohtunikkudele ja keistele alaealiste kohtutegelestele. Di-gusteadusfondade juures on ellu kutsjutud noorte tea-duje õppekoolid (Zugendkunde), uuritakse noorte psüh-holoogiat jne.

Meil Gestis oleks soowitaw:

1) abjolunlike wastutamatuje piirwanadus tõsta 14-aastani ja relabiimje — 18-aastani; 2) kaswatusli-tud jantstioonid wälja arendada;

3) kuni alaealiste kohtute ja nende loossetju moo-dustamiseri oleksid soowitawad järgmised korraldused:

a) alaealiste jüüteod ja täisealiste jüütegedest

need, mis jhtitud lapse ja alaealise isiku wastu, loon-dada tse wahukohtuniku tätte wähemalt juuremates linnades, wähemates linnades ja maal aga alaealiste kuritegedude õjstustamisel eristangud määrata.

b) alaealiste jüütkoosju harutada linniste uste taga.

c) õhujse tegemisel alaealise kurjategija üle peab kohtunil arwesse wõtma ardemeid, mis annab ala-ealise arstlik järelwaatus (ka tema psüühika kohta), kui ka meid ühiskondlikke ja perekondlikke olukordi, kus jüüalune elab ja kaswanud;

4) lähemal ajal ellu kutsjutada alaealiste kohtu;

5) ühes alaealiste kohtute elluwõimimisega luua ja ümber korraldada wastawaid kaswatusajutused;

6) samuti luua järelwaatset ja tarbekorral ajutust, mis wõimaldaks alaealistele kurjategijatele neile wastawale tööle ajumise pärawt lahturnist kaswatus-ehf parandusmajast.

Õõigi ülalnimetatud asjaoludele on meil au teie tähelepanu juhtida ja paluda selle äärmiselt tõtje tse-jumise lahendamiseks tarwilikke korraldusi teha.

Õõkirjad.

Rahwuswahelise Naistliidu peatsooleku töötawa.

Ettewalmistustööd Rahwuswahelise Naistliidu peatsoolekuteks on praegu täies hoos. Komisjonide ju-hatajad koguwad ja korraldawad materjale, mis wiie aasta jooksul naistest üle maailma loetu tulnud, et peatsoolekutele anda wõimalikult täielikku pilti naiste tööst kõigil aladel, mis Rahwuswahelise Naistliidu töö-tawas ette nähtud. Wõidu juhatus on ametis ettewal-mistustöödega pea- ja üldsoolekuteks ja kõige roh-tem asteldamist on muidugi seetõõrde peatsooleku perenaisjel, Austria naistliidul, eestkätt selle juhatusel — Wiinis. Pole ju wõite asi — hool leida ruumi ja korraldada tats nädalat hommikut õhtuni kestwad soolekuid, mahutada juurt hullia külalisi ja hoolti-jeda selle eest, et kõigil oleks mugaw ja hõõritaw.

